

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2013 M. GRUODŽIO 18 D. NUTARIMO NR. 1253 „DĖL NACIONALINĖS SUSISIEKIMO PLĖTROS 2014–2022 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2017 m. vasario 1 d. Nr. 86
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Pakeisti Nacionalinę susisieikimo plėtros 2014–2022 metų programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisieikimo plėtros 2014–2022 metų programos patvirtinimo“:

1. Pakeisti 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3. Programa parengta remiantis ES ir nacionaliniuose teisės aktuose, strategijose ir šakinėse (sektorinėse) strategijose: Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“, Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos patvirtinimo“, pateiktomis nuostatomis, ES transporto politikos dokumentais – ES ekonomikos augimo strategija „Europa 2020“, 2011 m. baltąja knyga „Bendros Europos transporto erdvės kūrimo planas. Konkurencingos efektyviu išteklių naudojimu grindžiamos transporto sistemos kūrimas“ (KOM (2011) 144), 2009 m. Europos Komisijos komunikatu „Darnusis ateities transportas. Siekis sukurti integruotą, technologiškai pažangią ir vartotojams patogią transporto sistemą“ (KOM (2009) 279), 2007 m. žaliaja knyga „Nauja mobilumo mieste kultūra“ (KOM (2007) 551) (toliau – Žalioji knyga) ir jos 2009 m. veiksmų planu (KOM (2009) 490), 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo (OL 2014 L 307, p. 1). Eismo saugos didinimo nuostatos pateiktos Valstybinėje saugaus eismo plėtros 2011–2017 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 2 d. nutarimu Nr. 257 „Dėl Valstybinės saugaus eismo plėtros 2011–2017 metų programos patvirtinimo“. ES transeuropinio transporto tinklo plėtros gairės pateiktos 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1315/2013 dėl Sąjungos transeuropinio transporto tinklo plėtros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 661/2010/ES (toliau – Reglamentas Nr. 1315/2013). ES struktūrinių fondų

panaudojimo transeuropiniams tinklams, siekiant remti transporto, telekomunikacijų ir energetikos infrastruktūros sektorių bendro intereso projektus ir išnaudoti galimą tų sektorių sinergiją, sąlygos, metodai ir procedūros yra numatyti 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1316/2013, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė ir iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) Nr. 913/2010 ir panaikinami reglamentai (EB) Nr. 680/2007 ir (EB) Nr. 67/2010.“

2. Pakeisti 10.3 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„10.3. Trečiasis uždavinys – didinti energijos vartojimo efektyvumą – skatinti alternatyvių energijos šaltinių (degalų) naudojimą transporte, sukurti tam reikalingą infrastruktūrą ir atnaujinti viešojo transporto parką.

Kuriant energetiškai efektyvią transporto sistemą, būtina skatinti energetiškai efektyvesnių transporto rūšių plėtrą, išnaudoti geriausias kiekvienos transporto rūšies savybes. Daugiau kaip 99 procentai transporto priemonių Lietuvoje naudoja iškastinį kurą. Alternatyvių energijos šaltinių (degalų) naudojimą numatoma skatinti pereinant prie alternatyvių iškastiniam kurui energijos šaltinių (pvz., elektrifikuoti geležinkelius), kompleksiskai atnaujinant viešojo transporto parkus ir reguliuojant biodegalų dalį degaluose. Šiuo metu Lietuvoje nėra elektromobilių įkrovimo prieigų tinklo, aiškios elektromobilių plėtros skatinimo sistemos. Siekiant paskatinti alternatyvių energijos šaltinių naudojimą ir elektromobilių plėtrą privačiame sektoriuje, būtina plėtoti elektromobilių įkrovimo prieigų tinklą, o valstybinio ir viešojo sektorių automobilius nuosekliai keisti alternatyviuosius degalus naudojančiu transportu. Prie alternatyviųjų degalų, naudojamų tiekiant energiją transportui, priskiriami degalai arba energijos šaltiniai, kurie bent iš dalies pakeičia degalus, gaunamus iš iškastinės naftos šaltinių, ir kurie gali prisidėti prie transporto dekarbonizacijos ir pagerinti transporto sektoriaus aplinkosauginį veiksmingumą (pvz., elektra, vandenilis, biodegalai, sintetiniai ir parafininiai degalai, dujinės (suslėgtosios gamtinės dujos (toliau – SGD) ir suskystintos (suskystintosios gamtinės dujos (toliau – SkGD) būsenos gamtinės dujos, įskaitant biometaną, ir suskystintosios naftos dujos). Skatinant alternatyviųjų degalų naudojimą transporte, būtina plėtoti alternatyviaisiais degalais varomų transporto priemonių ir tam reikalingos infrastruktūros naudojimą (diegti viešąsias elektromobilių įkrovimo prieigas ir viešai prieinamus SGD ir SkGD degalų papildymo punktus, kuriais naudotojai gali naudotis nediskriminacinėmis sąlygomis, sudaryti palankesnes sąlygas įrengti ne viešąsias elektromobilių įkrovimo prieigas).

Lietuvos alternatyviųjų degalų transporto sektoriaus rinkoje vyrauja suskystintųjų naftos dujų (toliau – SND) ir biodegalų naudojimas. Šių degalų 2013 metais sunaudota apie 210 tūkst. tonų naftos ekvivalentu (toliau – TNE) per metus (pvz., benzino sunaudota apie 220 tūkst. TNE, o dyzelino – apie 1 040 tūkst. TNE per metus). Pažymėtina, kad Lietuvoje SND kaina vartotojams yra beveik dvigubai mažesnė nei tradicinių degalų (dyzelino, benzino), nepaisant to, kad Lietuvoje akcizo tarifas SND daugiau kaip dvigubai didesnis už ES nustatytą minimumą, SND degalinių tinklas Lietuvoje jau pakankamai išplėtotas, todėl tikslinga skatinti kitiems alternatyviesiems degalams naudoti reikalingos infrastruktūros plėtrą.

2013 metais biodegalai sudarė apie 4,5 procento visų transporto sektoriuje sunaudojamų degalų. Tačiau biodegalai naudojami tik Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įmaišant juos į benziną ir dyzeliną. Pastaraisiais metais Lietuvoje gaminami biodegalai ir jų naudojimas populiarėja. Lietuva siekia skatinti pereiti nuo biodegalų, gaminamų iš maistingų žaliavų, gamybos ir naudojimo prie pažangiųjų biodegalų, gaminamų iš atliekinių žaliavų. Bus siekiama, kad 2020 metais biodegalai ir kiti degalai, pagaminti iš atliekinių (maistui netinkamų) žaliavų, transporto sektoriuje sudarytų minimalią rekomenduojamą 0,5 procento galutinio energijos suvartojimo dalį.

Lietuvoje daug dėmesio skiriama elektromobilių plėtrai. Ūkio ministerijos, Energetikos ministerijos ir Susisiekimo ministerijos užsakymu 2012 metais „Smart Continent LT“, UAB, parengė Kompleksinę elektromobilių transporto plėtros galimybių studiją (toliau – Studija). Studijoje rekomenduojama siekti, kad 2025 metais Lietuvoje būtų apie 15–16 tūkst. (apie 6 tūkst. 2020 metais) iš elektros tinklo įkraunamų elektromobilių. Studijoje prognozuotas (įgyvendinus siūlytas priemones) elektromobilių skaičius 2015 metais turėjo siekti apie 600, tačiau 2015 metų pradžioje Lietuvoje buvo tik 65 elektromobiliai, t. y. beveik 10 kartų mažiau, nei prognozuota. Tikėtina, kad iki 2020 metų elektromobilių skaičius Lietuvoje galėtų pasiekti 1 200. Atsižvelgiant į tai, kad elektromobilių skaičius Lietuvoje didėja lėtai, būtina imtis kuo skubesnių veiksmų Studijoje siūlytoms elektromobilių plėtros finansavimo priemonėms (žaliųjų pirkimų skatinimas, kompensacijos vartotojams, bandomieji projektai ir kita) įgyvendinti, kad elektromobilių plėtros tikslai būtų pasiekti iki 2025 metų.

Kitų alternatyviųjų degalų rūšių – SGD ir SkGD Lietuvoje naudojama mažiau nei SND ar biodegalų. Iš esmės SGD naudoja tik didžiųjų miestų visuomeninio transporto priemonės. Valstybės įmonės „Regitra“ duomenimis, 2015 metais Lietuvoje buvo 161 viešojo transporto autobusas, kurių varikliai varomi SGD, ir 10 hibridinių, galinčių naudoti elektrą ir SGD, autobusų. Daugiau nei pusė šių autobusų buvo įsigyta 2014 metais, kai Lietuvos miestų keleivinio transporto įmonės pagal Klimato kaitos specialiąją programą, panaudojant lėšas, gautas Aplinkos ministerijai pardavus Lietuvai skirtus nustatytos šiltnamio efektą sukeliančių dujų normos vienetus, įsigijo 83 naujus autobusus, kurių varikliai varomi SGD, ir 10 naujų hibridinių autobusų. Naujus autobusus įsigijo Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Marijampolės, Telšių, Ukmergės ir Elektrėnų keleivinio transporto įmonės. Šia priemone taip pat būtų tikslinga skatinti atitinkamos alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimą viešojo transporto paslaugų sektoriuje. SkGD šiuo metu daugiausia naudojamos vandens transporte. SkGD naudojimas yra patraukli galimybė laivams laikytis sieros oksidų išmetimo reikalavimų kontrolės rajonuose (Baltijos ir Šiaurės jūrose).

Vienintelis Lietuvos jūrų uostas, priimančias krovinius jūrų laivus, yra Klaipėdos valstybinis jūrų uostas (toliau – KVJU). Šis uostas priklauso TEN-T pagrindiniam tinklui, krova jame per metus yra didesnė kaip 30 mln. tonų, uostas įrengtas tankiai apgyvendintoje miesto dalyje, todėl uoste turi būti mažinama tarša. Viena iš taršos mažinimo priemonių – priešvartuotų laivų aprūpinimas elektros energija nuo kranto, naudojant standartizuotą sąsają (toliau – elektros tiekimas nuo kranto). KVJU ir dalyje šalies vidaus vandenių uostų yra įrengta elektros tiekimo

nuo kranto įranga, kuria gali naudotis laivų valdytojai pagal atskirus susitarimus su krantinių naudotojais, todėl nėra papildomo poreikio jos diegti.

KVJU yra vienintelis Lietuvoje uostas, kuris priima didelio tonažo krovinius laivus, naudojančius SkGD. KVJU priklauso TEN-T pagrindiniam tinklui, todėl būtų racionalu jame įrengti SkGD degalų papildymo punktą. Atsižvelgiant į tai, kad Lietuvoje TEN-T tinklui nepriklausantys uostai dažniausiai naudojami turizmui ir priima mažus laivus, kurie nenaudoja SkGD, Lietuvoje nėra poreikio įrengti SkGD degalų papildymo punktų uostuose, kurie nepriklauso TEN-T pagrindiniam tinklui.

Lietuvos tarptautiniuose oro uostuose (Vilniaus, Kauno, Palangos, Šiaulių) jau įrengta visa reikiama infrastruktūra, skirta stovintiems orlaiviams aprūpinti elektros energija. Atsižvelgiant į tai, Lietuvoje nėra papildomo poreikio oro uostuose įrengti elektros tiekimo įrenginių, skirtų naudoti stovintiems orlaiviams.

Vandenilis, sintetiniai ir parafininiai degalai Lietuvoje nenaudojami. Vandeniliui naudoti reikalingos infrastruktūros plėtra neturėtų būti prioritetas artimiausiais metais, kadangi Lietuvoje šiuo metu nėra automobilių, kurie naudotų vandenilį. Dėl didelių gamybos sąnaudų ir mažo modelių pasirinkimo tokie automobiliai šiuo metu nėra paklausūs. 2015 metais Lietuvoje veikė dvi vandenilio panaudojimo tyrimų laboratorijos (Pabradėje ir Kaune), todėl prioritetine sritimi turėtų išlikti vandenilio panaudojimo mokslinių tyrimų rėmimas. Sintetiniai ir parafininiai degalai gali būti paskirstomi, saugomi ir naudojami pasitelkiant esamą infrastruktūrą, tačiau tokie degalai kol kas nėra plačiai naudojami transporte dėl nepakankamai išplėtotų technologijų ir didelių gamybos sąnaudų.

Lietuvos alternatyviųjų degalų naudojimo transporto sektoriuje tolesnė raida sietina su biodegalų įmaišymo normų iškastiniame kure didinimu, pažangiųjų biodegalų panaudojimu (siektinas 0,5 procento tikslas visų rūšių transporto priemonėse 2020 metais), elektros naudojimo kelių ir geležinkelių transporte plėtra, SGD ir biometano naudojimu viešojo susisiekimo autobusuose ir lengvuosiuose automobiliuose, SkGD naudojimu jūrų laivuose, kuriuos priima KVJU, elektros tiekimu nuo kranto KVJU prisišvartavusiems laivams.

Siekiant įgyvendinti 2015 metų Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Paryžiaus susitarimą, ES 2030 metų klimato kaitos ir energetikos politikos ir kituose teisės aktuose Lietuvai nustatytus išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio ir oro taršos mažinimo tikslus, prioritetas teikiamas investicijoms į mažai taršias transporto technologijas, energijos efektyvumo didinimą, atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimą, palaipsniui siekiama atsisakyti subsidijų ir mokestinių lengvatų iškastiniam kurui ir daug šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir oro taršalų išskiriančios infrastruktūros finansavimo.“

3. Pakeisti 14 punktą ir jį išdėstyti taip:

„14. Įgyvendinant Programą dalyvauja Susisiekimo ministerija, jos reguliavimo srities įstaigos ir įmonės, taip pat pagal kompetenciją – Energetikos ministerija, Finansų ministerija. Įgyvendinant Programą taip pat numatoma įtraukti savivaldybes.“

4. Pakeisti 1 priedo 4.8 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„4.8.	Didinti energijos vartojimo efektyvumą – skatinti alternatyvių energijos šaltinių (degalų) naudojimą transporte, sukurti tam reikalingą infrastruktūrą ir atnaujinti viešojo transporto parką	objektų (sankryžų, pėsčiųjų perėjų) apšvietimo įrenginių, turinčių vėjo turbinas, saulės plokštes ir akumuliatorius, įrengimas, vienetais	4	11	22	Susisiekimo ministerija, Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, akcinė bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“
		naujos kartos dyzelinių traukinių skaičius, vienetais	–	6	9	
		naujos kartos elektrinių traukinių skaičius, vienetais	–	4	4	
		viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų skaičius (didelės galios šalia automobilių kelių TEN-T tinkle), vienetais	–	19 (2020 metais)	28	Susisiekimo ministerija, Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos
		viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų skaičius (miestų ir priemiesčių aglomeracijose, kuriose yra daugiau kaip 25 tūkst. gyventojų), vienetais	–	100 (2020 metais)	100	savivaldybės
		ne viešųjų elektromobilių įkrovimo prieigų įrengimo skatinimo priemonių skaičius (mokesčių lengvata elektros energijai), vienetais	1	1	1	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
		suskystintųjų gamtinių dujų degalų papildymo punktų vidaus vandenų ir jūrų uostuose TEN-T pagrindiniame tinkle (Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste) skaičius, vienetais	–	–	1 (2025 metais)	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija (toliau – Energetikos ministerija), Susisiekimo ministerija
suskystintųjų gamtinių dujų degalų papildymo punktų automobilių keliuose TEN-T pagrindiniame tinkle (Kaune) skaičius, vienetais	–	–	1 (2025 metais)	Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija		

		suskystintųjų gamtinių dujų skirstymo sistemos, skirtos suskystintųjų gamtinių dujų degalų papildymo punkтам aprūpinti, įrengimas	–	–	1 (2025 metais)	Energetikos ministerija
		viešai prieinamų suslėgtųjų gamtinių dujų degalų papildymo punktų miestų ir priemiesčių aglomeracijose (Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Telšiuose, Ukmergėje, Marijampolėje, Elektrėnuose) skaičius, vienetais	3	9 (2020 metais)	9	Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, savivaldybės
		viešai prieinamų suslėgtųjų gamtinių dujų degalų papildymo punktų automobilių keliuose TEN-T pagrindiniame tinkle (šalia E85 ir E67 kelių) skaičius, vienetais	–	–	10 (2025 metais)	Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija“.

Ministras Pirmininkas

Saulius Skvernelis

Susisiekimo ministras

Rokas Masiulis